

Дзюба Інна

м. Київ

Науковий керівник:

Соломаха Анжеліка Вікторівна

кандидат філологічних наук, доцент

кафедри іноземних мов і методик їх навчання

Педагогічного інституту

Київського університету імені Бориса Грінченка

**ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК ЗА ДОПОМОГОЮ
МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
У 2 КЛАСІ**

Анотація

У статті автор висвітлює особливості використання мультимедійних засобів у процесі навчання лексики та формування іншомовної лексичної компетенції учнів 2 класу на уроках іноземної мови. Запропоновано різноманітні мультимедійні засоби для автоматизації вживання лексичних одиниць учнів другого класу.

Ключові слова: іноземна мова, іншомовна лексична компетенція, лексична одиниця, мовна компетенція, молодший школяр, мультимедіа, початкова школа.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. На сьогодні зросли вимоги до рівня володіння іноземною мовою молодшими школярами, адже сучасне суспільство України розвивається та продовжує інтегруватися у світову спільноту. У зв'язку з цим, постає питання активізації пізнавальної діяльності та підвищення мотивації молодших школярів до вивчення іноземної мови.

Одним із важливих завдань, які необхідно розв'язати учням при вивченні іноземної мови, є оволодіння лексичною компетенцією як складовою іншомовної комунікативної компетентності учнів.

Велике значення і актуальності набуває формування основ іншомовної лексичної компетенції учнів початкової школи, тому, що саме молодші школярі більш здатні і готові до опанування значної кількості лексичних одиниць.

Оскільки, метою сучасної освіти є особистісно-орієнтоване навчання, в центрі якого особистість учня, головним завданням вчителя при навчанні молодших школярів іноземної мови є вибір тих методів та засобів, які дозволяють успішно здійснювати навчально-виховний процес з іноземних мов та розкривають можливості кожного учня.

Як відомо більшість педагогів, психологів наголошують на проблемах з увагою у сучасних дітей. Є дослідження, які засвідчують, що сучасний учень може концентруватися лише 8 секунд, що значно менше, ніж у представників попередніх поколінь [7]. Зворотній погляд на цю проблему полягає в тому, що такі особливості уваги є не погіршенням психологічної функції, а трансформацією, спричиненою історичними умовами.

З неуважністю пов'язана й інша особливість пізнавальної сфери покоління «Z» – так зване кліпове мислення, тобто інформація сприймається краще, якщо вона яскрава та невелика за обсягом, немов реклама в телевізорі. Тому учні сприймають краще тексти з лінійно-послідовною логікою викладення інформацію, подану дозовано, невеликими об'ємами, з візуальними образами та графікою [6].

Саме тому діти покоління «Z», як ніхто інші, потребують використання новітніх технологій у навчанні іноземної мови, адже традиційні методи не забезпечують в повній мірі активного навчання сучасних учнів початкової школи тому, що за такої організації навчання важко встановити зворотній зв'язок, управління, контроль з боку вчителя та самоконтроль. Саме тому сьогодні для успішної організації навчально-виховного процесу при навчанні

іноземних мов сучасному вчителю початкової школи необхідне поєднання традиційних та інноваційних засобів навчання.

Серед нових освітніх технологій навчання іноземної мови, яку активно впроваджують в освітній процес є мультимедійна технологія, яка поєднує різні види інформації. Застосування в навчальному процесі засобів мультимедіа сприяє підвищенню якості системи освіти, дозволяє розкрити потенціал кожного учня та підготувати молодших школярів до життя в умовах інформатизації суспільства.

Як відомо, в дітей молодшого шкільного віку переважає наочно-образне мислення, їх приваблює новизна. Привертають й затримують увагу на певний час динамічні і яскраві зображення, які створюються завдяки анімаційним можливостям мультимедіа, адже діти швидко втомлюються від одноманітної роботи, тому зміна зображення, їхня різноманітність, аудіооформлення – це те, що створює на уроці іноземної мови ігрову атмосферу, хороший настрій, ефективність у засвоєнні навчального матеріалу.

Аналіз останніх джерел та публікацій, в яких започатковано розв'язання означеної проблеми та на які автор робить опертя. Проблема дослідження ефективності застосування мультимедіа під час навчання іноземної мови в початковій школі займаються як закордонні, так і українські вчені. Серед них виділяємо: Mark Warschauer [9], І. Костенко [1], Ж. Романюк [6]. У їхніх працях досліджено шляхи підвищення ефективності навчання іноземної з використанням мультимедійних технологій, зокрема інтернет-ресурсів та специфіку їхнього використання на уроках іноземної мови. І. Костенко охарактеризував оптимальні способи використання мережі Інтернет у системі уроків іноземної мови. Л. Покорна [10] у свою чергу, розкриває психологічні особливості навчання англійської мови засобами мультимедійних технологій. У своїй роботі автор зазначає, що найвищий результат використання мультимедійні технології в навчальному процесі приносять у поєднанні з традиційними технологіями навчання.

Проблема формування іншомовної лексичної компетенції досліджувалась у працях таких учених, як Л. Панова [5], Р. Мартинова [3], С. Смоліна [8]. Вони дослідили способи і прийоми для розкриття значень іншомовних слів, призначених для рецептивного засвоєння учнями. Досліджували також способи формування лексичних навичок та стратегії використання іншомовної лексики в процесі навчання. Розробили вправи для навчання учнів іншомовної лексики. Незважаючи на інтерес дослідників і вчений до проблеми навчання іншомовної лексики молодших школярів, практика навчання свідчить про необхідність підвищення якості оволодіння учнями англомовним лексичним матеріалом.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, якими присвячується означена стаття. Проте, до тепер недостатньо розробленою є методика формування англомовної лексичної компетенції в учнів початкової школи з використанням мультимедійних засобів.

Постановка мети та цілей дослідження. Тому, метою нашої статті є аналіз та обґрунтування ефективності застосування мультимедійних засобів для формування лексичної компетенції учнів 2 класу на уроках іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Безперечно, що можливості сучасного уроку з англійської мови у початкових класах значно розширюються завдяки використанню мультимедійних засобів.

Застосування мультимедійних засобів (презентації, мультимедіа-тренажери, відео, слайд-шоу тощо) підвищує ефективність вирішення комунікативних завдань, сприяє розвитку мовної (фонетичної, граматичної, лексичної) компетенції учнів на уроці іноземної мови, адже, одна з вирішальних ролей в успішному формуванні іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів належить саме мовній компетенції. Мовні знання є опорою, яка є основою мовленнєвої діяльності.

У початковій школі (1-4 класи) важливо сформувати базові лексичні навички, необхідні для подальшого розвитку іншомовної комунікативної компетентності в основній і старшій школі.

У 2 класі відповідно до Навчальної програми [4] лексичні одиниці вивчаються у межах тем: «Члени родини», «Вік молодших членів сім'ї», «Числа від 1 до 20», «Іграшки», «Продукти харчування», «Кольори», «Частини тіла», «Предмети одягу», «Тварини», «Пори року», «Назви свят», «Меблі у класній кімнаті».

На нашу думку використовувати сучасні технології, такі як мультимедіа, необхідно враховувати етапи опрацювання нових лексичних одиниць. Тому для ознайомлення з новими лексичними одиницями ми пропонуємо наступні мультимедійні засоби:

1. Сервіс «Quizlet» **на етапі ознайомлення з новими лексичними одиницями** – семантизація ЛО. Використовуючи курс «Сім'я» (режим доступу <https://quizlet.com/347293766/lesson-2-%D0%A1%D1%96%D0%BC%D1%8Fflash-cards/>) діти у другому класі можуть ознайомитися з новими лексичними одиницями прослухавши та прочитавши переклад слів поданої теми.

Також, на етапі введення лексичних одиниць пропонуємо використати вправу із застосуванням відеокурсу на YouTube каналі «Віртуальна школа», яка спрямована на ознайомлення з лексичними одиницями. Завданням є переглянути відео з теми «Сім'я» (режим доступу <https://www.youtube.com/watch?v=iXmB7Znh6QI>) та повторити слова за диктором: father, mother, brother, parents, sister, grandmother, grandfather, aunt.

2. **На етапі автоматизації дій учнів з лексичними одиницями пасивного і потенціального словників** застосовуються переважно не комунікативні (рецептивні та рецептивно-репродуктивні) вправи, тому що учень зустрічається насамперед з формою лексичної одиниці, а її значення треба зрозуміти, виконавши певні дії та операції. На цьому етапі можна використати ресурс LearningApps, а саме вправу «Знайди слово» (режим доступу <https://learningapps.org/4406893>) вправа спрямована на закріплення лексичних одиниць з теми «Сім'я» відповідно до Навчальної програми [4]. Учням потрібно знайти заховані слова: family, granny, father, cousin, niece, brother, aunt, relatives, parents, grandmother, mother, uncle, sister, grandfather.

Також, на цьому етапі пропонуємо вправу «Називання слова за його дефініцією або зображенням». «Family members» (режим доступу <https://learningapps.org/1173416>). Учням потрібно прослухати слова і правильно позначити на зображенні членів сім'ї. Актуалізуємо такі лексичні одиниці: dad, mam, brother, granny grandma, grandad.

На етапі автоматизації також ефективно використовувати вправу «Знайди пару» (режим доступу <https://learningapps.org/3744624>) в процесі виконання вправи другокласники засвоюють такі слова: dad, father, mum, mother, brother, parents, sister, grandmother, grandfather, aunt, uncle, daughter, son.

Вправа «Групування слів за різними формальними ознаками», на сервісі Learning.apps дозволяє закріплювати вивчені слова з теми «Сім'я» (режим доступу <https://learningapps.org/1314832>).

Одним із ключових сервісів пакету Google Apps для освіти є Google Forms (Google Форми) – це зручний інструмент для швидкого планування, складання опитувань, анкет, тестів та вікторин, а також опрацювання результатів. В процесі створення форми вчитель може обрати тему, оформлюючи її естетично привабливою для своєї цільової аудиторії [4].

Використовуючи сервіс Google Форми пропонуємо тестове завдання «Вибір з ряду слів того, що відповідає зображенню» для 2 класу тема «Family» (режим доступу https://docs.google.com/forms/d/1noCVGB1QKk5qKZAffffDfr_aiLrrJhIaspCYo_cbuUc/edit?usp=sharing). За допомогою тесту учні зможуть закріпити такі лексичні одиниці: grandfather , mother, father, grandmother, sister.

3. На етапі ситуативного вживання лексичних одиниць у різних формах усного та писемного спілкування пропонуємо використати вправу «Заповни пропуски»(режим доступу <https://learningapps.org/display?v=pbapfjqj319>). Завдання для дітей прочитати речення та заповнити пропуски варіантами з випадного меню.

Для засвоєння лексичного матеріалу дуже ефективним є використання ситуативних завдань, тому пропонуємо вправу «Склади речення» (режим

доступу <https://learningapps.org/display?v=p4w7oubda19>). Діти повинні розглянути і зображення, скласти і записати речення.

Висновки та результати дослідження, перспективи подальших розвідок у пропонуваному напрямку. Використання мультимедіа на уроках іноземної мови з метою оволодіння лексичними одиницями в процесі навчання іноземної мови в 2 класі довело свою ефективність.

Вважаємо, що застосування мультимедійних технологій є сучасним і необхідним засобом навчання іноземної мови у початковій школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Костенко І. Використання інтернетресурсів на уроках англійської мови / І. Костенко// Таврійський вісник освіти. – 2013. – №1 (41) – С. 170 – 176.
2. Котенко О. В. Методика навчання іноземних мов у початковій школі: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Котенко, А. В. Соломаха [та ін.]. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 356 с.
3. Мартинова Р. Ю. Цілісна загальнометодична модель навчання іноземних мов: [монографія] / Р. Ю. Мартинова. – К. : Вища шк., 2004. – 454 с.
4. Навчальні програми для заганоосвітніх навч. закл. Із навчанням українською мовою. 1– 4 класи. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2018. – 392 с.
5. Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. – Київ: Академія, 2010. – 328 с.
6. Романюк Ж. Застосування новітніх технологій у вивченні англійської мови як іноземної / Ж. Романюк // Вісник Львівського університету: Сер.: Іноземні мови. – 2009. – Вип.16. – С. 214 – 218.
7. Семенова А. Розвиток ціннісного досвіду педагогічної майстерності І. А. Зязюна у вимірах теорії поколінь [Текст] / А. Семенова // Теорія і

практика управління соціальними системами. – 2017. – № 2. – С. 72 – 84.

8. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції /С. В. Смоліна // Іноземні мови. – 2010. – № 4. – С. 16–23.
9. Mark Warschauer Internet for English Teaching / Mark Warschauer, Heidi Shetzer, Christine Foster Meloni. Virginia. TESOL, 2000. – P. 178
10. Покорна Л. Психологічні основи навчання англійської мови засобами мультимедійних технологій[Електронний ресурс] – режим доступу: http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_49/28.pdf

Дзюба Інна

**ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК ЗА ДОПОМОГОЮ
МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
У 2 КЛАСІ**

Annotation

In the paper, the author highlights the peculiarities of the use of multimedia technologies in the process of teaching lexicon and forming lexical competency of the 2nd form students during foreign language classes. Various multimedia means for learning and automation of knowledge be lexical units during foreign language classes of the 2nd form students are proposed.

Keywords: foreign language, junior high school student, language competency, lexical competency, lexical unit, multimedia, primary school.

Аннотация

В статье автор раскрывает особенности использования мультимедийных средств в процессе обучения лексики и формирования лексической компетенции учеников 2 класса на уроках иностранного языка. Предложены разнообразные мультимедийные средства для усвоения и автоматизации знаний учащихся с лексическими единицами на уроках иностранного языка учащихся второго класса.

Ключевые слова: иностранный язык, лексическая компетенция, лексическая единица, младший школьник, мультимедиа, начальная школа, языковая компетенция.